

ПРОТОКОЛ

засідання методичної ради Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України та комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів»

від 24 травня 2018 року

м. Чернігів

Тема засідання: **«Формування базових компетентностей особистості засобами агробіологічної освіти»**

Присутні:

Конопацький М.А., начальник Управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації, Вербицький В.В. - директор НЕНЦ; Трегубова Л.А. -- директор комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів», Клименко В.І. - заст. директора з науково-методичної роботи НЕНЦ; Коломієць Г.В., директор Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді, педагогічні колективи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів», комунального закладу «Борзнянська спеціалізована школа-інтернат I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів» Чернігівської обласної ради, комунального закладу «Черешеньська спеціалізована школа-інтернат I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів» Чернігівської обласної ради, комунального закладу «Березнянський навчально-реабілітаційний центр» Чернігівської обласної ради.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Організація та зміст роботи на навчально-дослідних земельних ділянках закладів загальної середньої і позашкільної освіти Чернігівської області.

Конопацький Микола Анатолійович,
начальник Управління освіти і науки
Чернігівської облдержадміністрації

2. Розвиток пізнавально-дослідницької компетентності вихованців закладів позашкільної освіти як умова формування професійної компетентності.

Вербицький Володимир
Валентинович,
доктор педагогічних наук, професор,
директор Національного еколого-
натуралістичного центру учнівської
молоді Міністерства освіти і науки
України

3. Організація роботи на навчально-дослідній земельній ділянці закладу як умова формування культуро-створювальної позиції вихованців.

Трегубова Людмила Анатоліївна,
директор комунального закладу
«Чернігівська обласна станція юних
натуралістів».

4. Компетентнісний потенціал дослідницької роботи на навчально-дослідній земельній ділянці.

Пінчук Микола Олександрович,
методист в/к, завідувач відділу
Національного еколого-
натуралістичного центру учнівської
молоді Міністерства освіти і науки
України

5. Навчально-дослідна земельна ділянка як основа формування творчого ставлення до праці та професійного самовизначення вихованців закладу інтернатного типу.

Сова Ірина Володимирівна,
заступник директора з навчально-методичної
роботи КЗ «Борзнянська спеціалізована
школа- інтернат I-III ст. з поглибленим
вивченням окремих предметів та курсів».

6. Організація роботи з озеленення території інтернатного закладу.

Супрун Людмила Іванівна,
заступник директора з виховної роботи
КЗ «Черешенська спеціалізована школа-
інтернат I-III ст. з поглибленим
вивченням окремих предметів та курсів».

7. Практико-орієнтована діяльність як основний чинник успішної соціалізації та адаптації дітей з порушеннями розумового розвитку до сучасних соціально-економічних умов.

Баклажко Світлана Григорівна,
учитель-дефектолог КЗ «Березнянський
навчально- реабілітаційний центр».

8. Організація роботи на НДЗД комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» «Формування агробіологічних компетентностей у здобувачів освіти»

Кидиба Р.Г. --заступник директора з
навчально-виховної роботи комунального закладу
«Чернігівська обласна станція юних натуралістів»
ЛеусЮ.В.- завідувач відділу біології к.б.н.,
Велігорська С.В.-завідувач методичного
відділу комунального закладу «Чернігівська
обласна станція юних натуралістів»

9. Агробіостанція Чернігівського обласного педагогічного ліцею як модельна ділянка новітніх агротехнологій та сучасних тенденцій ландшафтного дизайну.

Потоцька Світлана Олександрівна,
доцент кафедри екології та охорони
природи ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка, к.б.н.,
керівник навчально-польових практик
Чернігівського обласного педагогічного
ліцею для обдарованої сільської молоді.

I. СЛУХАЛИ:

Конопацького М.А., начальника Управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації. У своєму виступі очільник освітньої галузі області дав стисло характеристику стану, проблем та перспектив функціонування закладів загальної середньої та позашкільної освіти Чернігівщини. У 2017-2018 навчальному році в області функціонують 71 заклад позашкільної освіти (30 будинків школяра, 10 станцій юних техніків, 4 центри дитячо-юнацького туризму та екскурсій, 24 спортивні школи, обласна станція юних натуралістів, Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді, Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді). До роботи у 2617 гуртках та секціях залучено понад 40 тис. вихованців, що становить 43,5 % від загальної кількості дітей шкільного віку.

Враховуючи заклади, підпорядковані Департаменту культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації та іншим

структурам, показник охоплення позашкільною освітою становить 62,0 % дітей та учнівської молоді.

Заклади позашкільної освіти області стали своєрідними осередками національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді.

Упродовж навчального року закладами позашкільної освіти обласного підпорядкування започатковано та проведено патріотичні акції, конкурси та змагання, а саме:

- обласний еколого-патріотичний конкурс «Люби природу, землю нашу, що Україною зветься» (Чернігівська обласна станція юних натуралістів).

Відбувається позитивний процес відродження навчально-дослідних земельних ділянок, яких налічується 285 (50 відсотків від числа закладів освіти). Для обласної станції юних натуралістів придбано трактор. В області створюється мережа надання якісних освітніх послуг, ефективна система освітніх округів. На базі закритих шкіл планується відкрити невеликі центри позашкільної освіти. В закладах загальної середньої освіти відбувається апробація нової моделі шкільного аграрного господарства, для забезпечення їдалень сільськогосподарською продукцією створені аграрні погріби.

2. СЛУХАЛИ:

Вербицького В.В. - директора Національного еколого- натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти і науки України, доктора педагогічних наук, професора. У своєму виступі директор НЕНЦ зазначив, що умовою формування професійної компетентності вихованців закладів позашкільної освіти є розвиток пізнавально-дослідницької компетентності.

3. СЛУХАЛИ:

Трегубову Л.А. -директора комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів». Виступ присвячений організації роботи на навчально-дослідній земельній ділянці закладу як умові формування культууро-створювальної позиції вихованців.

Виховання творчого, активного, працьовитого, обізнаного і гармонійно розвинутого господаря своєї країни – одне з пріоритетних і перспективних завдань закладу позашкільної освіти. Однією з форм трудового виховання здобувачів освіти у сучасному закладі освіти є організація роботи на НДЗД.

Трудове виховання школярів на НДЗД допомагає самоствердженню, забезпечує психологічну готовність особистості до праці, формує внутрішньо-духовний світ і світогляд дитини, викликає у неї бажання сумлінно та відповідально працювати, усвідомлювати соціальну значущість праці як обов'язку і духовної потреби. Той позитивний досвід, що набувається дитиною в процесі трудової діяльності, успішні і ефективні результати власної роботи допоможуть їм в майбутньому свідомо і відповідально підійти до вибору професії.

НДЗД створювалися в закладах освіти з метою формування інтересу учнів до сільськогосподарського дослідництва, трудової підготовки підростаючого покоління. На сучасному етапі розвитку освіти, коли дитина значно більше пізнає світ через засоби масової інформації, організація роботи на НДЗД потребує модернізації цілей освіти, спрямованих на виховання висококваліфікованих кадрів, здатних працювати у новому технологічному і інформаційному середовищі, формування у здобувачів освіти професійно важливих якостей майбутніх працівників агропромислового комплексу, основ економічної освіти, навичок ведення агробізнесу.

Особливого значення набуває виховання здобувачів освіти як активних суб'єктів створювальної (утворюючої, продуктивної) діяльності засобами формування творчого мислення. Саме тому виникла необхідність пошуку ефективних технологій виховання особистості у динамічних умовах сьогодення, експериментального відпрацювання шляхів формування культуро-створювальної позиції у вихованців, що зумовило проведення дослідно-експериментальної роботи на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» (наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2014 № 923).

Результатом формування культуро-створювальної позиції вихованців має стати культуро-створювальна компетентність, яку ми виділяємо однією з базових у вихованців гуртків закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Формування культуро-створювальної позиції вихованців - це процес набуття ними продуктивного досвіду на основі розвитку творчих функцій тих видів діяльності, якими вони оволодівають у процесі здобуття позашкільної освіти.

Одним із напрямів формування культуро-створювальної позиції є створення сприятливих умов для засвоєння вихованцями знань, формування умінь і навичок в галузях сільського господарства, залучення їх до практичної роботи. Базою для реалізації цих завдань є НДЗД закладів освіти.

У закладах загальної середньої та позашкільної освіти області функціонують 285 навчально-дослідних земельних ділянок, які працюють у відповідності до Положення. Зберігається мережа ділянок і в закладах освіти органів місцевого самоврядування.

Учнівські та педагогічні колективи закладів освіти області – активні учасники Всеукраїнського конкурсу на кращу навчально-дослідну земельну ділянку.

У 2017 році переможцями обласного етапу конкурсу стали 23 заклади освіти; Всеукраїнського – 16.

Здобувачі освіти області постійно залучаються до участі у трудових акціях «Дослідницький марафон», «Юннатівський зеленбуд», «Парад квітів біля школи», «Плекаємо сад», «Ліси для нащадків».

Результатом участі у Всеукраїнському конкурсі-гранті «Проект куточка живої природи Фельдмана» є перемога закладів позашкільної освіти області та отримання гранту від РЛП «Фельдман Еко-парк».

Навчально-дослідна земельна ділянка станції юннатів є базою проведення навчальних та практичних занять, організації юннатівської та дослідницької роботи, продуктивної праці школярів НДЗД є навчально-методичною базою для організації роботи з вчителями, власниками присадибних ділянок. Щороку влітку на базі НДЗД станції проводиться літня польова практика для здобувачів освіти міських шкіл.

Займаючись в профільних гуртках, діти отримують не тільки теоретичні знання, а й практичні навички вирощування польових, овочевих, плодових та ягідних культур. Ці знання стануть їм у пригоді протягом всього життя. В гуртках юних любителів зеленої архітектури юннати поглиблюють свої знання з квітництва та ландшафтного дизайну. На практичних заняттях вихованці проектують окремі елементи озеленення, складають проекти, які втілюють у життя на квітниках станції та на власних подвір'ях. Юних садівників зацікавив перспективний напрямок сучасного плідництва - агроекологія плодових культур, який досліджує можливості отримання плодово-ягідної продукції із урахуванням екологічних вимог. Юні рослинники та овочівники проводять дослідницьку роботу з впровадження елементів технології органічного землеробства при вирощуванні овочевих культур.

Працюючи на НДЗД, здобувачі освіти опановують знаннями з основ с/г, знайомляться з сучасними напрямами аграрних галузей, особливостями застосування певних технологічних процесів, специфікою с/г професій.

Щороку юннати закладають і проводять на НДЗД більше 30 дослідів. У проведенні дослідницької роботи учням надають рекомендації вчені Інституту с/г мікробіології НААН України, Чернігівської філії державної установи «Інститут охорони ґрунтів України», Носівської селекційно-дослідної станції, спеціалісти НВО «Чернігівеліткартопля».

Вихованці отримують високі оцінки результатів своєї дослідницької діяльності на всеукраїнських конкурсах завдяки такій співпраці, що дозволяє підвищити рівень сформованості компетентностей с/г напряму у здобувачів освіти.

4. СЛУХАЛИ:

Пінчука М.О. -- методиста в/к, завідувача відділу Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді окреслив компетентнісний потенціал дослідницької роботи на навчально-дослідній земельній ділянці. В Україні спостерігається стрімке зростання попиту на фахівців аграріїв за такими професіями як інженери-технологи, агрохіміки, селекціонери та агрономи. Аграрний сектор в Україні зростає з кожним роком, а тому кваліфікованих фахівців з аграрною освітою потребує ціла низка сфер бізнесу: агрохолдинги, фермерські підприємства, агрохімічні, насінневі, консалтингові, дистрибуційні, інвестиційні та торгові компанії.

Водночас, за даними різних досліджень, близько 70% учнів випускних класів не визначались щодо майбутньої професії. Тому особливо важливою стає

профорієнтація та початкова допрофесійна підготовка майбутніх фахівців аграрників. Наразі НЕНЦ запроваджує агробіологічну STEM-освіту. Мета агробіологічної STEM-освіти полягає у ознайомленні учнів з професіями у галузі аграрного сектору та їх суспільним значенням, можливостями кар'єрного росту у аграрній галузі; проходженні професійних проб, формуванні мотивації на здійснення освіти впродовж життя. Програма запровадження агробіологічної STEM-освіти включає: відвідання практичних занять на базі лабораторій вищих закладів освіти аграрного профілю; організацію зустрічей із фахівцями провідних аграрних компаній з метою отримання інформації про можливості кар'єри у аграрній сфері; екскурсії на сучасні аграрні підприємства; набуття навичок проведення наукових досліджень; відвідання практичних майстер-класів з діагностики рослин за сучасними методиками; змагання у агро-квесті тощо.

5. СЛУХАЛИ:

Сову І.В. -заступника директора з навчально-методичної роботи та *Федоренка М.І.* - завідувача навчально-дослідної земельної ділянки КЗ «Борзнянська спеціалізована школа-інтернат I-III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів».

Основними напрямками діяльності учнів на земельній ділянці є вирощування рослин, спостереження за їх ростом і розвитком, проведення сільськогосподарських дослідів згідно з програмами трудового навчання, природознавства, біології, гурткових занять. Дослідно-практичні роботи на земельній ділянці проводяться на основі знань, які набувають учні в процесі вивчення основ наук з широким використанням досягнень сучасної науки і досвіду вирощування якісної сільськогосподарської продукції. Для роботи на земельній ділянці з учнів кожного класу формуються ланки. Діяльність вихованців на земельній ділянці організовується відповідно до плану, який є складовою частиною загального навчально-виховного плану школи.

Завідувач навчально-дослідною земельною ділянкою Федоренко М. І. відповідає за стан навчально-дослідної земельної ділянки, організацію роботи учнів на ній, організовує змагання між класами, ланками, окремими учнями на краще проведення дослідницької роботи й одержання високого врожаю, сільськогосподарських культур, щороку, восени після збирання врожаю, разом з дітьми підбиває підсумки роботи на навчально-дослідній земельній ділянці, проводить «Свято врожаю», допомагає в організації виставки квітів, на якій демонструється творчий підхід учнів до оформлення букетів та квіткових композицій, частина матеріалів оформлюється як наочні посібники (натуральні експонати, гербарії, щоденники спостережень тощо).

Також невід'ємною часткою роботи на навчально-дослідній земельній ділянці є створення умов, що відповідають правилам техніки безпеки і санітарно-гігієнічним вимогам та щорічно складаю річний звіт про навчальну і дослідницьку роботу на ділянці та подаю його на розгляд педагогічної ради. Вчителі, що залучаються до керівництва заняттями,

працею учнів на навчально-дослідній земельній ділянці, навчають їх агротехнічних прийомів роботи, забезпечують дотримання школярами правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічного режиму, а також здійснюють нагляд за станом і безпечною експлуатацією обладнання, інвентаря.

Під час роботи на навчально-дослідних ділянках вихованці найчастіше зацікавлюються дослідями з добривами, які спрямовані на вивчення ефективності їх застосування, норм, строків і способів внесення. Усі ці досліді наочні, учні можуть легко визначити економічну вигоду від застосування тих чи інших добрив. Значний інтерес для учнів становить з'ясування найоптимальніших норм, строків і способів висівання сільськогосподарських культур, а також з'ясування впливу на ріст і розвиток рослин та на підвищення врожайності таких агрозаходів, як пасинкування помідорів, додаткове штучне запилення кукурудзи. Ці теми дослідів тісно пов'язані з програмовим навчальним матеріалом і сприяють закріпленню теоретичних знань учнів.

У навчально-дослідній роботі в школі велику роль відіграє систематичне ведення фенологічних спостережень. Протягом вегетаційного періоду учні проводять за рослинами фенологічні спостереження, записуючи їх у щоденники, гербаризують рослини за фазами розвитку. Наслідки дослідів оформляють у вигляді наочних посібників: стендів, натуральних зразків, вологих препаратів, снопів, колекцій тощо, які зберігають у біологічному кабінеті і використовують на уроках біології для унаочнення відповідних розділів і тем програми. Спостереження за різними фазами росту і розвитку досліджуваних рослин дають можливість юннатам краще пізнати біологічні особливості сільськогосподарських рослин, допомагають зрозуміти вплив як усього комплексу агротехнічних заходів, так і дію досліджуваного фактора на рослини. У процесі фенологічних спостережень потрібно враховувати зміну умов зовнішнього середовища, в якому перебувають рослини протягом вегетаційного періоду. Тому поряд з фенологічними ведуться й метеорологічні спостереження. Ще до початку фенологічних спостережень за окремими сільськогосподарськими культурами ознайомлюємо учнів з особливостями росту і розвитку цих сільськогосподарських культур, складаємо план (схему) спостережень.

У процесі роботи на навчально-дослідній земельній ділянці учні набувають знань та отримують практичні навички із садівництва. У шкільному саду, який займає площу 0,10 га, висаджено абрикоси, вишні, шовковиці, яблуні, груші, плодово-ягідні кущі, полуниці.

У процесі підготовки і проведення дослідів у саду учні набувають нових знань, практичних умінь і навичок з вирощування і догляду за плодовими деревами. У шкільному ягіднику з учнями 6-7 класів проводять практичні роботи по догляду і вегетативному розмноженню ягідних культур.

Окім цього, на базі навчально-дослідної земельної ділянки нашого закладу проводиться робота гуртка станції юних натуралістів «Юні овочівники», керівник Петренко Л. М. Основні завдання, які ставить перед собою педагог – надання знань з основ овочівництва, формування навички вирощування

овочевих культур в умовах захищеного і відкритого ґрунту, розвиток екологічного стилю мислення, мотивації до дослідницької роботи, умінь застосовувати теоретичні знання на практиці.

Важливе значення має реалізація творчих здібностей гуртківців. Протягом року вихованці готували творчі проекти, захищали їх. Члени гуртка презентували буклет та презентацію «Казки про моркву», де розкрили особливості її вирощування та цілющі властивості.

Не без гордості можу сказати, що територія закладу є взірцем з озеленення та паркового дизайну. З ранньої весни до пізньої осені милує око розмаїття квітів, декоративних дерев та кущів. Кожної весни вихованці та педагогічний колектив школи долучається до проведення Дня довкілля. У цей день проводиться упорядкування парку, шкільної території, майданчиків. Так, цього року діти та дорослі висадили липову алею, туї, ялівець, сосни, горобини, самшит, декоративні верби. Самі вирощуємо розсаду квіткових рослин. Вихованці під час уроків сільськогосподарської праці, в позаурочний час висаджують квіти, доглядають та вивчають їх.

Підсумовуючи вищесказане, хочеться звернути увагу на те, що значна кількість випускників 9,11 класів вступають до навчальних закладів сільськогосподарського напрямку: це і Борзнянський державний сільськогосподарський технікум, Щорське вище професійно-технічне училище лісового господарства, Ніжинський професійний аграрний ліцей, Сосницький професійний аграрний ліцей, Мринське професійно-технічне училище, Чернігівський професійний ліцей деревообробної промисловості, інші навчальні заклади області.

6. СЛУХАЛИ:

Супрун Л.І. - заступника директора з виховної роботи КЗ «Черешеньська спеціалізована школа-інтернат I-III ст. з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів» з презентації організації роботи щодо озеленення території інтернатного закладу. З року в рік, працюючи над проектом озеленення території закладу, нам вдалося зібрати колекції вічнозелених рослин, троянд, ірисів, хризантем,-- зазначила виступаюча.

Квітково-декоративний відділок НДЗД закладу складається з колекційної ділянки одно-, дво- та багаторічних квіткових рослин, а також квітників та декоративних насаджень. Колекція троянд налічує 10 сортів (400 кущів), 10 сортів ірисів колекція хризантем – 12 сортів (300 кущів). На базі закладу працюють гуртки «Юні квітникарі», «Юні рослинники», «Юні овочівники».

Починалося все з липової алеї Юності, закладеної 15 років тому випускниками школи. Поряд з алеєю Юності є куточок вічнозелених рослин. Йому вже 6 років. Частину саджанців нам подарувало Новгород-Сіверське лісництво, частину придбав заклад. Це самшит, ялівець, ялина. Цього року вперше зацвіла магонія.

Функціонує теплиця, додатково обладнано кімнату для вирощування розсади квітів. Вчимося вкорінювати живці різних рослин.

За кожною ділянкою закріплені групи дітей, які доглядають за рослинами. Працюють вихованці гуртків, допомагає організувати роботу і міністерство екології шкільного парламенту.

Напередодні отримали посилку з подарунком від підприємства «СонцеСад». Тут і саджанці плодових дерев, і жоржини, і гладіолуси, які поповнять колекції.

7. СЛУХАЛИ:

Баклажко С.Г. - учителя-дефектолога КЗ «Березнянський навчально-реабілітаційний центр». Виступ присвячений актуальним питанням практико-орієнтованої діяльності як основного чинника успішної соціалізації та адаптації дітей з порушеннями розумового розвитку до сучасних соціально-економічних умов. Увага до дітей з особливими освітніми потребами – це показник цивілізованості суспільства. Одним з пріоритетів сучасної політики нашої держави є соціальна реабілітація таких дітей, яка направлена на максимальну інтеграцію їх в суспільство.

Навчально-виховна і корекційно-розвиткова робота у навчальних загальноосвітніх спеціальних закладах для дітей з вадами розумового розвитку спрямовується на підготовку школярів до практичної трудової діяльності, на розвиток та вдосконалення їх трудових навичок через уроки трудового навчання, що є одним з основних завдань корекційної освіти. Від того, наскільки успішно підліток опанує робочу спеціальність в стінах закладу, залежить, як буде проходити процес його подальшої соціалізації у самостійному житті.

Дуже важливим фактором виховання в учнів самостійності є прищеплення їм навичок планування майбутньої роботи, головним чином щодо встановлення послідовності виконання окремих операцій.

Наприклад, для того щоб успішно виконати такий вид роботи, як перекопування ґрунту на квітниках, встановлюємо послідовність дій:

- 1) повторюємо правила безпечної роботи з сільськогосподарським інструментом;
- 2) за допомогою грабель прибираємо сухі рештки рослин;
- 3) збираємо камінці з клумби;
- 4) перекопуємо землю лопатою;
- 5) розрівнюємо та розбиваємо грудки землі на квітнику граблями.

Важливо також передбачити, які можуть виникнути труднощі в роботі і як їх можна буде подолати.

Набувши навичок проведення агротехнічних заходів, вихованці зможуть працювати самі вдома, в школі, допомагати старшим членам родини.

Виконання суспільно значущих трудових завдань підвищують інтерес до роботи, сприяють формуванню у дітей соціальних мотивів діяльності.

Так, коли навесні на нашій навчально-дослідній земельній ділянці виріс щавель, то діти разом зібрали «перший урожай» зелених овочевих рослин, а мотивацією цієї трудової операції стало приготування страви – зелений борщ у шкільній їдальні для всіх вихованців Центру.

Я працюю вчителем-дефектологом у комунальному закладі «Березнянський навчально-реабілітаційний центр» Чернігівської обласної ради, викладаю предмет – трудове навчання (квітникарство). Програма курсу «Квітникарство» розрахована на підготовку дітей з особливими освітніми потребами (ООП) до праці помічником у зеленому, тепличному господарстві. Після навчання в Центрі за даною програмою випускники мають змогу продовжити навчання за цим фахом у професійно-технічних училищах. Такі вихованці, як Кравченко Роман та Кулак Максим, які закінчили наш заклад у 2016 році, продовжили своє навчання у Андріївському ПТУ №42 Миколаївської області за спеціальністю овочівник.

Для успішної підготовки дітей з ООП до самостійної трудової діяльності, а в подальшому і до сучасних соціально-економічних умов, систему роботи з квітникарства проводжу в три етапи.

На першому етапі (V клас) ознайомлюю школярів із простішими роботами по вирощуванню рослин на прикладі невимоглих квітково-декоративних культур (чорнобривців), з умовами вирощування і правилами догляду за кімнатними рослинами.

Другий етап (VI-VIII класи) – основний. На даному етапі навчання вихованці опановують усі необхідні теоретичні знання та практичні вміння і навички по вирощуванню, догляду за різними видами рослин (декоративними, кімнатними). На даному етапі навчання учні набувають навичок планування клумб і квітників.

Третій етап навчання (IX-X клас) розрахований на закріплення набутих теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, на самостійну роботу учнів в теплиці, на квітниках і клумбах начальної-дослідної земельної ділянки. Цей етап передбачає лише вербальне керівництво вчителя та незначну практичну допомогу.

На уроках с/г праці та квітникарства є можливість формування економічних знань. Під час характеристики квітково-декоративних та овочевих рослин, які вивчають учні, даю таку інформацію: як їх виростити, які біологічні умови вирощування, де можна придбати насіння, в яких мірах (одиницях) воно продається, скільки коштує, де про це можна дізнатися. Здійснюю екскурсію до магазину «Дім, сад, город», де ознайомлюю дітей та практично ілюструю одержану інформацію.

На уроках с/г праці та квітникарства вихованці закладу виконують посильні види сільськогосподарських робіт на навчально-дослідній земельній ділянці: вирощують розсаду овочевих та квіткових-декоративних рослин, пікірують її, доглядають за розсадою, висаджують розсаду у відкритий ґрунт, вирощують овочі в овочевому відділку та квітково-декоративні рослини на квітниках і клумбах.

Навчально-дослідні земельні ділянки нашого закладу мають площу 0,25 га та включають такі відділки:

- овочевих культур — 0,1 га;
- плодово-ягідний — 0,07 га;

- квітково-декоративний — 0,08 га;
- дендрологічний — 0,005 га;
- зоолого-тваринницький — акваріум, равлик — 2;
- парники плівкові 2 шт. — 0,005 га;
- теплиця 1 шт. — 0,0018 га;
- підвальне приміщення — 0,0001 га.

В Центрі побудоване підсобне приміщення, яке використовується для зберігання сільськогосподарського обладнання, інвентарю, спеціального одягу для роботи на НДЗД та аптечки першої допомоги. В цьому році з приміщення Центру виведено воду на подвір'я для поливу розсади овочевих та квітково-декоративних рослин.

На прилеглий до майстерні території у 2006 році був посаджений молодий плодовий сад. В плодово-ягідному відділку НДЗД ростуть яблуні, абрикоси, алича, сливи, вишні, шовковиця, кущі смородини чорної та йошти.

В зимовий час вихованці вирощують у підвальному приміщенні гриби печериці, (звичайні та королівські), які дарують нашим спонсорам у кошиках, виготовлених дітьми власноруч. Кожного року проводимо аналіз якості вирощеної сільськогосподарської продукції в овочевому відділку НДЗД.

Врожай 2016 року: щавель – 25 кг, огірки – 106 кг, морква – 80 кг, капуста – 325 кг, буряк червоний – 390 кг, яблука – 100 кг. «Вітамінна комора»(теплиця) порадувала дітей редисом, зеленою цибулею, огірками, помідорами та перцем.

Врожай 2017 року: щавель – 12 кг, морква – 66 кг, капуста – 638 кг, буряк червоний – 550 кг, квасоля – 23 кг.

Закладено «фундамент» для врожаю 2018 р. Для обробки ґрунту вихованці використовувать мотоблок та ручну сівалку. Навесні діти посіяли насіння моркви, червоного буряку, огірків, кабачків, кукурудзи, квасолі, висадили розсаду капусти, яку самі виростили в теплиці і парнику. В плодово-ягідному відділку НДЗД цієї весни висадили розсаду лікарських рослин, таких як ромашка, м'ята, меліса, з метою зміцнення імунітету вихованців в осінньо-зимовий період.

Заклад наш славиться своїм квітковим розмаїттям. Починаючи з ранньої весни до пізньої осені квітково-декоративні рослини милують око вихованців, працівників та гостей Центру.

Важко переоцінити корекційну спрямованість гурткової роботи в закладі, яка є найбільш поширеною і результативною формою групової роботи. Вона дає змогу задовільнити потреби більшості вихованців, враховуючи ступінь дефекту й особливості вторинних порушень. У нашому закладі працює 3 гуртки природничого напрямку: «Саду мого дивосвіт», «Юні овочівники» та «Юний міколог», де педагоги мають можливість, окрім основного завдання, сприяти виникненню ситуацій взаємодопомоги та взаємопідтримки, розширенню сфери спілкування, формуванню у вихованців комунікативних навичок, уміння поводитися в колективі тощо. Навчально-дослідна земельна ділянка призначена не тільки для проведення уроків, а й є місцем, де закладаються нескладні досліди з природознавства, квітникарства,

сільського господарства. На нашій ділянці було закладено дослід з квітникарства на тему: «Розмноження троянд повітряними відводками». З 5 відводок вкорінилися 4, а це складає 80%! Дослід з сільського господарства мав назву «Вплив прогріву ґрунту на схожість насіння моркви». Вихованці зробили висновок, що краще зійшло насіння моркви, яке знаходилося на підвищенні. В процесі дослідницької роботи в учнів виховується спостережливість, уміння самостійно проводити нескладні дослідження, творчо вирішувати низку завдань.

Школярі закладу активно озеленюють подвір'я Центру. В 2013 році ми взяли участь в акції «Майбутнє лісу в твоїх руках»: висаджено 20 саджанців туї східної та 20 кущів ялівцю козачого, а навесні 2018 р. у рамках цієї ж акції разом з працівником ДП «Чернігівське господарство» Березнянського лісництва вихованці закладу посадили ще 3 туї західної вересоподібної та 2 кущі калини. Кожен рік вихованці Центру беруть участь у Всеукраїнському конкурсі на кращу НДЗД та у Всеукраїнській трудовій акції «Парад квітів біля школи». Неодноразово ставали переможцями даних акцій та конкурсів. В 2016 році, на честь 25-річчя незалежності України та Дня Державного Прапора України, вихованці взяли участь у створенні найбільшого у світі національного прапора «Прапор України – Прапор Миру» площею близько 1500 м², який було створено в Національному музеї народної архітектури та побуту. Було вирощено 700 квітково-декоративних рослин: петунії та чорнобривців. Вихованці створили міні-Прапор Чернігівської області в класній кімнаті з білих хризантем та зеленого листя. У цьому році взяли участь у Всеукраїнській природоохоронній акції «Годівничка-2018».

Таким чином, практико-орієнтовна діяльність як основний чинник успішної соціалізації та адаптації дітей з особливими освітніми потребами в навчально-реабілітаційному центрі спрямована на формування стійкого позитивного ставлення до праці й розвитку інтересу до обраної професії, прагнення досягти високих показників у трудовій діяльності, дбайливого ставлення до суспільної власності й особистої відповідальності за результати своєї і загальної роботи, що в свою чергу дозволить дітям з порушенням розумового розвитку працевлаштуватися в дорослому віці, брати участь у житті і праці трудового колективу, долучатися до соціального і культурного життя сучасного суспільства, гідно влаштовувати свій побут відповідно до норм і правил соціуму.

8. СЛУХАЛИ:

Кидибу Р.Г. - заступника директора з навчально-виховної роботи комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів».

Навчально-дослідна земельна ділянка Чернігівської обласної станції юних натуралістів має площу 2 га, відповідає Положенню, має такі відділки: польових та овочевих культур, плодово-ягідний, квітково-декоративний, колекційний, селекційно-генетичний, зоолого-тваринницький, виробничий, дендрологічний.

У відділках польових та овочевих культур у системі сівозмін вирощуються основні сільськогосподарські культури зони Полісся: картопля, столовий буряк, кормовий буряк, морква, капуста, цибуля, огірки, овес, просо, насіння овочевих культур. Сівозміни запроваджуються згідно з рекомендаціями науково-дослідних установ з урахуванням навчальних програм. У відділку проводяться досліді: «Вплив біостимулятора Естиміну Ц на ріст і розвиток столового буряка», «Післядія органічного компосту «Проферм» на продуктивність картоплі та столових коренеплодів», «Вирощування оздоровленого вихідного матеріалу сортів картоплі з рослин *in vitro* із застосуванням біопрепаратів».

У відділку плодово-ягідник культур(сад, ягідник, виноградник, плодово-ягідний розсадник, шкілка) вирощують кращі районовані сорти плодових і ягідних культур, а також займаються інтродукцією нових плодово-ягідних культур, проводять дослідницьку роботу, зокрема, закладено і проведено досліді: «Вплив стратифікації насіння хеномеліса на його схожість», «Вплив позакореневого підживлення смородини на ріст, розвиток і врожайність» тощо.

Велігорську С.В. - завідувача методичного відділу комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів». Квітково-декоративний відділок складається з колекційної ділянки одно-, дво- та багаторічних квіткових рослин, яких вирощується більше 80 видів, а також квітників та декоративних насаджень. Вихованці гуртка «Юні квітникарі» провели такі досліді: «Вплив передпосівного обробітку бульбо- бруньок глідіолусів на інтенсивність їх проростання та збільшення виходу товарних бульбоцибулин», «Вплив мінеральних добрив на прискорене досягання насіння квітів та продовження цвітіння айстр» тощо.

Колекційний відділок представлений «Садом лікарських культур», який об'єднує більше 40 видів дикоростучих овочевих, декоративних, ягідних, технічних та інших лікарських рослин.

У селекційно-генетичному відділку юннати проводять сортовивчення нових сортів картоплі, томатів, огірків, гарбузів. Дослідницька робота проводиться за темами: «Проведення оцінки сортів і гібридів картоплі в розсаднику», «Міжсортове схрещування гарбузів».

У дендрологічному відділку зібрана колекція понад 30 видів травянистих, деревних і кущових декоративних рослин, обладнано англійську гірку.

Леуса Ю.В. -- завідувача відділу біології, к.бн. У зоолого-тваринницькому відділку є крільчатник, пташник та куточок живої природи, в якому утримуються дрібні тварини, птахи та акваріумні риби. Систематично вихованці гуртків проводять спостереження та дослідницьку роботу за тематикою, запропонованою вченими Інституту зоології НАН України ім. І.І. Шмальгаузена.

З метою ознайомлення з сільськогосподарською технікою розпочата робота по створенню юннатівського технопарку.

9. СЛУХАЛИ:

Потоцьку С.О., доцента кафедри екології та охорони природи ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка, к.б.н., керівника навчально-польових практик Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді.

Світлана Олександрівна, ознайомила учасників методичної ради з Агробіостанцією Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді. Потоцька С.О. провела екскурсію по агробіостанції, ознайомила з різновидами дендрарію та показала агробіостанцію як модельну ділянку новітніх агротехнологій та сучасних тенденцій ландшафтного дизайну.

УХВАЛИЛИ:

1. Активізувати координаційно-методичну роботу щодо розвитку агробіологічних форм діяльності у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

2. Упроваджувати у практику педагогічної діяльності інноваційні технології формування дослідницької компетентності вихованців позашкільних закладів освіти.

3. Популяризувати нові форми ефективної організації трудових аграрних об'єднань здобувачів освіти.

4. Розробити програму аграрної освіти для закладів освіти сільської місцевості.

5. Звернутися до органів місцевого самоврядування щодо запровадження форм співпраці закладів освіти з фермерськими господарствами з метою розвитку трудових об'єднань школярів.

6. Розробити та надати пропозиції щодо оновлення форм організації дослідницької діяльності суб'єктів освітнього процесу.

7. Розробити методичні посібники до навчальних програм з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку (агробіологічний профіль).

Голова

Секретар